

Trước hết, chúng ta không thể không vui mừng nhận thấy, Ngô Bô Châu là một số kiến thức sâu sắc trong khoa học, xứng đáng được tôn thờ và tôn vinh trong công đồng người Việt chúng ta, bất kể là người Việt quốc nội hay hải ngoại.

Giữa tràng pháo tung hô đón chào Ngô Bô Châu của các phòng tin truyền thông trong nước, bất chợt tôi được đọc một bài viết rất chi là ... thò nào nhò, thôi thì cứ tạm gọi là “ngọt ngào” trong blog của Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn: Tác giả mới lòng xót xa cho thân phận của các nhà khoa học Úc Châu.

Tôi trích nguyên văn để chúng ta cùng chia buồn với Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn:

“Nhìn cách làm của Việt Nam, tôi thấy ngậm ngùi cho các nhà khoa học Úc. Úc có nhiều người đoạt giải Nobel y học. Tính từ 1915 đến nay, Úc đã có 9 người được trao giải Nobel y học và 1 người giành giải Fields. Không biết từ đây thì sao, nhưng từ ngày tôi đến Úc đến nay (30 năm) tôi chưa thấy một nhà khoa học Úc đoạt giải Nobel được công nhận và vinh danh như ở Việt Nam ta. Còn như ở đây, khi ông Barry Marshall, hay trước đó là Peter Doherty và mới đây nhất là Elizabeth Blackburn (cả hai đều có song tịch Mỹ và Úc) được trao giải Nobel y học, báo chí Úc chỉ có khoảng 10 dòng chữ, thậm chí 5 dòng chữ (như trường hợp bà Blackburn) để đưa tin. Không có phóng viên theo dõi. Không có tiếng gọi từ hàng nghìn gia đình. Không có tiếng bút. Không ai lên tiếng cho căn bệnh. Không có tiếng thét máy bay báo động. Không có lễ đón sân bay. Không có truyền hình trực tiếp. Không có vinh danh trong Quốc hội. Ông Peter Doherty khi về Úc vẫn phải nộp đơn xin chức danh NHMRC Fellow như bao nhiêu người khác (hoàn toàn không có đặc cách), cũng phải xin tài trợ cho nghiên cứu như các nhà khoa học khác trong nước. Trong một buổi nói chuyện tại Viện Garvan, ông còn nói rằng chỉ có khoảng 50% đơn xin tài trợ của ông là thành công, phần nửa bị bác!”

Nghe Giáo sư Nguyễn Văn Tuấn chúng ta thấy thật buồn. Chances Giáo sư Tuấn xa quê đã lâu, nên quên mất truyền thống xưa... Ta hãy nhớ lại thời xưa, không xa lắm đâu, khi đến ông nghề thì võng lủng võng làng vinh quy bái tổ, mới hời khao cày làng, vua phong tước, có khi còn gả Công chúa để bệch luôn ông nghề thành Phò mã, rồi vua còn ban cả trăm mẫu ruộng công điền.

Đ n th i Tây h c, ngay nh b t i m i đ b ng Certifica (h t b c ti u h c hi n nay), đã ph i v quê khảo c làng, đ c c làng đón r c, r i cũng đ c g i là ông Hàn (???) vì qu th c t i cũng không rõ do đâu b t i đ c trao m t t ch ng ch , ghi là “Membre de l’Académie Française” (thành viên c a Vi n Hàn lâm khoa h c Pháp), và ng i ta đã g i ông là “Hàn lâm h c sĩ”, nhà quê các c g i t t là “Ông Hàn”, y chang các bác “Vi n s ” th i nay.

V y thì th i nay Giáo s Ngô B o Châu v cái làng Vi t Nam, đ c v ng l ng đón đ a t n sân bay th đô... thì đâu có gì mà Giáo s Tu n cho là nh ??? Cũng c qu t tr ng kèn c đêm không ng t, r i đ c t n các ông Chánh t ng, Lý tr ng x ta đón ti p, r i cũng đ c h a phong t c phong h u,... c m đ u m t vi n xu t s c c p cao, cũng đ c cam k t c p l ng c m y trăm đô la m t tháng,... và còn cho c trăm mét vuông công u, công th .

Tôi liên t ng đ n... hình nh v n là k ch b n quen bi t t cu i th p niên 1960: M y ông nghề thu c l p đàn anh c a t i v a b o v xong lu n án Phó ti n s Li n Xô v n c li n đ c Th t ng Ph m Văn Đ ng m i c m... R i t năm 1974-75, Hà N i b t đ u phân nhà cho Phó ti n sĩ và Ti n sĩ, r i các Ti n sĩ m i v n c cũng đ c giao lãnh đ o m t s vi n nghiên c u v i nh ng kho n đ u t to đùng, có vi n còn đ c công an canh phòng c n m t và đ c tiêu “m t phí” v i nh ng kho n đô la k ch sù,... mà đ n t n bây gi v n quên quy t toán, không nh ng th , m t cái... “nhà” c a chúng ta còn l y công trình nghiên c u c a quân đ i làm c a mình đ r i sau đó leo lên đ n t n đ nh cao c a c quan quy n l c, ng i phán chính sách khoa h c qu c gia.

V y mà n n khoa h c n c ta v n ch, ch a th y vùn v t ti n lên.

Xem ra “X a” v i “Nay” cũng ch ng khác nhau là m y, th c là... t i ch t nh đ n m t câu th c a T H u, và xin m n phép “nhái” th ông: “M y trăm năm ta v n c là ta”.

Nhân s ki n này, cũng nh h i đ u th p niên 1970, Nhà n c ta cũng có nh ng quy t đ nh c c k m nh đ n cho ngành n ngành kia, có n i nh n đ c m t kho n l n b ng... c m t góc cái kho n mà Nhà n c cho Vinashin “vay” n , đ r i đ n năm 2020, s có t i 70% gi ng viên toán có b ng Ti n sĩ,... Vi t Nam t x p h ng th 55 lên đ n th 40 v toán, r i l i còn m t “chi n l c” đ n năm nào đó s có m t Ngô B o Châu th hai, c nh là có hai Ngô B o Châu thì làm đ o l n c n n khoa h c c a đ t n c này.

Khi đ c nh ng dòng tin n c lòng ng i này t i ch t nh đ n m t câu chuy n vui vui trong m t bài h c c a sách “Qu c văn giáo khoa th ” l p s đ ng c a các so n gi Tr n Tr ng Kim, Nguy n Văn Ng c, Đ ng Đình Phúc và Đ Th n mà t i đ c h c t th i th u. Chuy n k r ng (xin trích nguyên văn):

... Có m t bác nhà quê đ t nát, th y m t ông c già h khi đ c sách, thì l i đeo kính vào m t. Bác t ng r ng h c đeo kính vào thì đ c đ c sách. M t hôm, bác ra t nh, vào ngay m t hi u đ mua kính. Bác gi m t quy n sách ra, c m tr c m t đ th kính. Bác th luôn đ n năm b y th kính, mà th nào bác cũng chê r ng x u. Nhà hàng l y làm l , h i r ng: “V y ông có bi t đ c không đã?” Ng i nhà quê g t lên, tr l i r ng: “Ồ hay! N u t i mà bi t đ c, thì hà t t t i ph i đ n đây mua kính c a bác” Nhà hàng phì c i, b o r ng: “Đây t i không có th kính nào đ c đ c sách c . Ông mu n xem đ c sách, xin hãy v h c qu c ng cho thông đã”.

Độc lập nhúng dòng này, tôi nảy ra câu hỏi: Phải chăng nay các bác nhà quê đang tưng rưng nền khoa học Việt Nam hơ đeo vài “cái kính” mang tên “Ngô Bô Châu” vào thì tưng phát triển vùn vụt... Hay là nói nhảm ông chủ hiu kính: “Xin [cái nền khoa học Việt Nam này] hãy về học học quí cho thông đã”.

Phải chăng cái sô “học quí cho thông cái đã” đây là học cái chính sách đi vớ khoa học, cách thức tổ chức khoa học và quản lý cái học thuật khoa học ỹ. Cái “chọc quí cho vớ tổ chức khoa học” này ta còn nhieu vớ n đố quá. Tôi nghe nhieu “nhà” lòn tiếng phê phán Chính phủ, nhúng hơ lòn quên nghĩ vớ mình. Chính tại tôi đã nghe ngài Giáo sư NVT, đố tiếng kim Viên trố tiếng, kiêm Chủ tịch Hội đố tiếng khoa học của mọt vớ n nghiên cứu vớ toán to tưng giớa thố đố, đã lòn tiếng kêu gớ trong bài tham luận tở nhà 39 Trố n Hố ng Đố o (trố sớ Bớ Khoa học và Công nghệ), là “Hãy tở bớ quản lý khoa học”. Không hiếu tở bớ quản lý thì ngài Viên trố tiếng làm sao mà tở chọc đố c cái vớ n của ngài đố đố tiếng đố c hàng thố bớ n mớ i trên thố giớ i??? Kêu gào tở bớ quản lý khoa học mà lòn cớ khố khố giớ rớt cái ghố Viên trố tiếng?... Oái oăm thay! Hèn nào cái nền khoa học của ta nó lung tung là đúng.

Tở mớ y thố p niên rớ i, cớ mớ i khi chọc kiớ n cớ nh vớ ng lòn ng nghênh đón các quan trố ng vớ làng tôi lòn thố y xót xa cho cái thân phận của nền khoa học nước nhà.